

Sestry a bratři,

Vyslechli jsme vyprávění, které je každoročním koloritem Květné neděle a uvádí nás do velikonočního týdne. O čem vlastně je? Většina textu je o shánění osla. Následuje vypravěčův citát z knihy proroka Zacharijáše, který nám má vysvětlit, proč se ten osel sháněl. Není v tom nic složitého. Ježíš z Nazareta pořádá něco jako happening, takový cimrmanovský živý obraz. Vjezd na oslu za oslavného vítání Syna Davidova má ukázat, že opravdu přijíždí očekávaný král, ale v duchu míru a nenásilí. Král neschopný boje. Král, který neusiluje o politickou moc. Král, který nepřichází zatočit s Římany. Celá to má i trochu komický nádech, jako parodie na triumfální vjezdy, kterých Jeruzalém zažil mnoho. Nakonec – na svátky přijede římský prokurátor Pilát i vládce Galileje Herodes Antipas, a ti si dají záležet, aby to bylo se vší parádou... Celá akce byla nejspíše komornější, než si často představujeme. Evangelista píše, že ten oslavující zástup tvořili Ježíšovi příznivci, kteří s ním putovali z Galileje. Nevítali ho tedy občané Jeruzaléma (kteří ho pak měli zatratit). A pokud nějaký měšťaně ze zvědavosti dorazili, viděli potulného kazatele z galilejského zapadákova, který jede na oslu. Nejspíše proto, že ho bolely nohy...

Oslovení nebo titul „Syn Davidův“ patří očekávanému Mesiášovi. Někomu, jako byl král David, který si poradil s Goliášem a Pelištejci, osvobodil zemi, spravedlivě vládl a byl zbožný (což neznamená bezchybný ani bezhříšný). Lehce podobně, jako by v českých zemích za rakouské nadvlády lidé očekávali příchod někoho jako nového knížete Václava, Karla IV. nebo Jiříka z Poděbrad. Ježíš v debatě s farizeji tuhle představu úplně nezavrhuje, ale podotýká (s odkazem na Ž 110), že jsou příliš skromní. To čekáte od Boha málo, čekejte něco důležitějšího. Celé bychom to mohli uzavřít tak, že se Ježíš symbolicky i slovně ohradil proti té nejběžnější představě o Mesiášovi a poukázal na jiné „typy“ Mesiáše, které Písmo poskytuje také. Totiž osobu, která přichází od Boha, která má k Bohu velmi blízko, je takříkajíc z Boží rodiny.

To co je v příběhu klíčové, je otázka. Po Ježíšově vjezdu do judské metropole se lidé ptali: „Kdo to je?“ Ta otázka provází celé Ježíšovo veřejné působení. Kdo to jen je? Za koho mě lidé pokládají? A za koho mě pokládáte vy? A za koho ho pokládáme my, vy i já, a lidé, kteří do kostelů nechodí? Evangelia svět vyzývají, aby si tuto otázku položil. A hledal na ni odpověď. Jak by to byla jedna z nejdůležitějších věcí na světě, možná ta nejdůležitější vůbec.

Když před léty jeden slavný světový časopis vyhlásil anketu o největší osobnost lidských dějin, vzešla z toho taková pěkná mozaika, kde byli seřazeni slavní myslitelé, vědci, umělci a politici. Ve své kolonce v žebříčku měli buď svoji fotografii, portrét, nebo nějaké své dílo či vynález. Ještě jsem neprozradil, kdo byl na prvním místě. Nebudu vás dlouze napínat – Ježíš Nazaretský. Kolonka, kde mělo být uvedeno, kým byl, byla prázdná. A jako portrét byl použit otisk tváře na tzv. Turínském plátně, takže to mezi ostatními vypadalo, jak by se tam vetřel nějaký přízrak. Renomovaní publicisté kolonku „kým byl“ ponechali prázdnou. Jak bychom ji vyplnili my? Od nás křesťanů by se očekávalo, že vyhrkne: „přece Syn boží!“ Jednorozený, zrozený nestvořený, jedné podstaty s Otcem, cele člověk i Bůh. To můžeme mít naučené, je otázka, jestli by nám někdo rozuměl. A jestli tomu rozumíme my. Ty formulace se pilovaly na koncilech staletí a stejně byla otázka Ježíšovy identity neustálým zdrojem herezí.

Když jsme před lety zkusili hledat srozumitelnou odpověď na setkání třicátníků, převažovalo rozpačité ticho. Jistě, katechismus známe, i vyznání víry, ale opravdu jsme s těmi odpověďmi v souladu, rozumíme jim, dokážeme je obhájit, věříme jim? Myslím, že to mlčení nebyl projev nevíry, nezájmu či lhostejnosti, ale upřímné přiznání, že odpověď stále hledáme. Uznání důležitosti otázky, která si nezaslouží zbrklou, nepromyšlenou nebo poslušně naučenou odpověď.

Napadlo mě zamyslet se nad obvyklými odpověďmi, které se objevují i v evangeliích. Byl to prorok? To je názor muslimů a také jednoho mého přítele. Jak vystupují proroci? Typický projev proroka začíná: „Toto praví Hospodin nebo „stalo se ke mně slovo Hospodinovo“. Takto Ježíš nikdy nemluví. I zakladatel islámu Mohamed trvá na tom, že mu byl Korán zjeven a vlastně jen vyřizuje, co dostal shůry. Srovnajme to s Ježíšem, který i příkazy Desatera koriguje, opravuje, posouvá slovy: „Já však pravím vám“. Já. Ze své vlastní autority. To není výklad, rabínský komentář ani prorocká řeč.

Další z častých odpovědí je, že to byl učitel moudrosti nebo morálky, etiky. Jeho učení je určitě fascinující a zřejmě nemá na tomto poli sobě rovného. Jako by i spousta nekřesťanů cítila, že právě tak, a ne jinak, bychom se měli chovat. Vadí jim církve a dogmata, ale na Ježíše nahlíží povětšinou z úctou. Ale zastavme se u jednoho jeho zvláštního rysu. Když mluví o hříchu, o dobrém a špatném jednání, nikdy ani náznakem nenaznačí, že by se to týkalo také jeho samého. Jeho postoj je vždy takový (i když to takto přímo neříká) – vy všichni jste hříšníci, já mám pro vás cestu, jak z toho ven. Já ji nepotřebuju. Každý člověk, kterého považujeme za morální autoritu, uznává své chyby a poklesky. Nic takového u Ježíše nenajdeme.

Považme, že odpouští hříchy. No to přece máme dělat všichni. Ovšem těm, kteří se provinili proti nám. Tak jak nám to doporučil Ježíš v modlitbě Páně. Nemůžeme odpustit to, co někdo provedl někomu jinému, to nám nepřísluší. Nejsme tzv. strana poškozená. Je zajímavé, že děti to na rozdíl od nás dospělých (co někdy věci zbytečně zatemňují) přirozeně chápou. Na jedné nedělní jsem se zeptal jedné z našich dívenek: „Můžeš odpustit Johance, když ti třeba šlápne na nohu? Můžu! A kdybych Johance šlápl na nohu já, můžeš říct ty mně: „Já ti to odpouštím!“? „Hi, hi, hi, to je blbost!“ Ježíš tuhle blbost často konal jako osoba, která je všech lidských špatnostech též stranou poškozenou. Tou je ale přece Hospodin...

Po zemi chodil člověk, který jednal a mluvil jako Bůh. A to právě v národě, který jako jediný učinil ostrý řez mezi Bohem a stvořením. V Indii by to asi příliš nevadilo... Ježíš mnohokrát naznačuje, že tu byl odjakživa a na konci věků přijde soudit svět. Jeho slova jsou tím nejznepokojivějším, ale i nejnadějnějším, co kdy vyšlo z lidských úst. Buď byl blázen, hrající si na Boha (ale to si nemyslí skoro nikdo) nebo je třeba odpověď hledat podobně jako křesťané na prvních koncilech. Odvahu k tomuto hledání, též vzrušení a radost, kterou přináší, přeji na prahu Velikonoc sobě i vám.

Amen.